

Hur den medicinska inriktningen slagit sönder assistanslagstiftningen i Sverige

Vägen till assistanslagstiftningen

- STIL bildas 1984 för att kämpa för rätten att få leva ett självbestämt liv med personlig assistans
- Tävling om vem som har flest personer hos sig under en månad 1986 – Vinnaren har 68 personer hos sig under en månad
- STIL-projektet startar i Stockholm 1987
- 1990 kommer rapporten från handikapputredningen som slår fast att människor i behov av stöd och service lever under oacceptabla förhållanden
- Lagstiftningen klubbas i maj 1993, av en enig riksdag, och träder i kraft 1 jan 1994

Vad gör personlig assistans speciellt?

Självbestämmande

Det personliga i den personliga assistansen är att den är knuten till dig – personen.

- Du bestämmer av vem, med vad, hur, när och var du behöver assistans

Omfattning

Du kan vara den du är och leva ditt eget liv – både existensen och medborgarskapet.

- Du kan sköta din hygien, hälsa, städa din bostad, tvätta kläder, laga mat. Du kan också arbeta, ha en sysselsättning, delta i fritidsaktiviteter/föreningsliv, delta i familjeliv, vara en jämlik partner, vara förälder, ha och vårda vänskap.

Hållbarhet

Du har trygghet i ditt liv och kan planera din framtid.

- Du kan flytta till en annan kommun/ stadsdel, ingå kärleksrelationer, skaffa partner, byta sysselsättning.

De första årens politiska motstånd

En utredning 1995 vill kommunalisera hela lagstiftningen, det stoppas efter hårda protester

Grundläggande behov införs 1996 (av & påklädning, personlig hygien, måltider, kommunikation och särskild kunskap)

LSS-kommittén arbetar 2004-2008 för att ge förslag på ”kostnadsdämpande åtgärder”

De senaste årens ned- och indragningar

Ändrad praxis
(2009)

- Grundläggande behov blir integritetsnära behov.
- Behov av assistans med av- och påklädning, hygien, äta och kommunikation är nu en fråga om hur lång tid hand är i kontakt med hud vid assistansen.
- Tusentals personer har förlorat rätten till assistansersättning från staten (via socialförsäkringssystemet). 85% av nyansökningar om statlig assistansersättning avslås idag – mot 30% innan praxisändringen.

Ändrad praxis
(2015 och 2016)

- Omtolkning av vad som är det femte grundläggande behovet gör att ännu fler förlorar sin rätt till assistans.
- Försäkringskassan tolkar en dom från 2012 om att träning i varma bad inte är ett grundläggande behov, som att ingen egenvård är att betrakta som grundläggande behov, t.ex. andning och att äta via sond.
- Drabbar framförallt många barn hårt liksom omtolkning av vad som räknas som normalt föräldraansvar.
- Hela praxisförändringen från 2015-2016 förändras nu tack vare utredningen stärkt assistans, men 2009 års praxis är kvar som förut.

Omprövningsstopp med kontroll av ändrade behov

- 2017 är rätten till assistans så upphackad att i stort sätt alla riskerar att bli av med den vid en omprövning.
- Regeringen inför då ett stopp för omprövningar för personer med statlig assistansersättning som börjar gälla i april 2018.
- Samtidigt startar Försäkringskassan en särskild avdelning för återkrav. De menar att de gör detta för att bekämpa fusket.
- Men de börjar också utreda ändrade behov i stor skala. Personer kan idag bli utsatta för omprövning om de byter sysselsättning eller skola, flyttar isär eller ihop, eller byter bostad.
- I vissa fall räcker det med att ett husdjur har dött eller att man slutat simma.

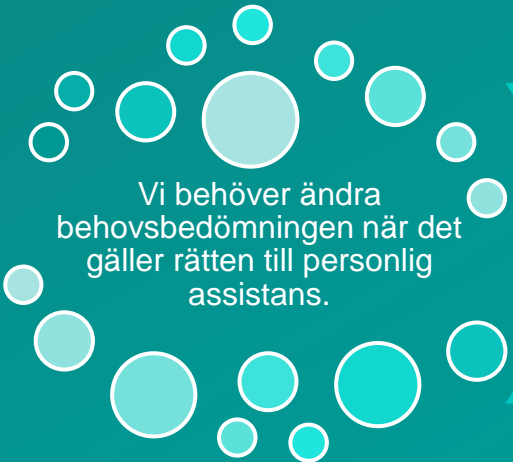

Domar efter omprövningsstoppet

En dom slår fast att grundläggande behov ska vara av kvalificerad art. Det är fortfarande oklart hur det ska tolkas.

En dom 2019 slår fast att sminkning inte är ett grundläggande behov utan grundläggande är bara att hålla sig hel och ren.

Ändra behovsbedömningen

Vi behöver ändra behovsbedömningen när det gäller rätten till personlig assistans.

Den behöver garantera att alla som är i behov av personlig assistans får det.

Den ska inte vara integritetskränkande och instrumentell utan utgå från funktionsrättskonventionen (Artikel 19).

STIL har lanserat en sådan modell som utgår från varje persons hela livssituation.